

CIEPLICA (165) *sb f*

sg BartBydg (3), *prawdopodobnie pl t* (162).

e jasne, a *prawdopodobnie jasne*.

sg N cieplica (3) $\diamond$ *pl N cieplice* (69). $\diamond$ *G cieplic* (36), *cieplić* (2); -ć *GórnRozm*; -c : ć *RejZwierc* (2 : 1). $\diamond$ *D cieplicám* (7). $\diamond$ *A cieplice* (19). $\diamond$ *I cieplicami* (5). $\diamond$ *L cieplicách* (24); -ach (15), -ách (9); -ach *KrowObr* (2), *BielKron* (1); -ách *RejZwierc*; -ach : -ách *Oczko* (12 : 7).

Sł stp notuje, *Cn*: *cieplice*, *Linde XVI (XVIII) – XVIII w.*: *cieplice*.

1. *Ciepłe źródła lecznicze lub miejscowość lecznicza nad nimi położona; niekiedy też miejsce kąpieli, łaźnia; thermae Murm, Mymer, Mącz, Calep, Cn; sudatorium Murm; therma, locus calidus BartBydg; balneae Mącz; aquae Cn* (162) : *Thermae. eyn warm bad. Cyeplyce. Sudatorium idem. Murm* 135; *Mymer*¹ 31; *Murtetum, aqua calida de terra manans, scilicet balneum, czyeplicza. BartBydg* 95, 158b; niema wielkiego budowania iedno cieplice, á Collegium nauki poſpolitey *MiechGlab* 70; Ktora duſzá powiádá/ iákoby męki wielkie w onych Cieplicách cierpiá. *KrowObr* 75v, 75v; tám fá cieplice przyrodzone przed miáftem. *BielKron* 266v, 264v, 283 [2 r.], 286, 286v, 311v (10); *Lautulae, id est, thermae, Cieplice Mącz* 185d; *RejZwierc* 26v [3 r.]; *BudBib Ios* 13/6; *We Skle v Cieplic/ Dzięſiątego dnia Lipcá: Roku Páńſkiego 1578. Oczko* B; *CIEplice ięzykiem nazyym przeto fá nazwáné/ iż z meatow ziemnych idąc/ páre ciepłą z ſiebie wypuſzczáią Oczko* 1; *gdyż iuż iákobyfmy pozwolili/ Cieplice być lekarftwo thak wzięte/ że wſzyftkim chorobam pomaga Oczko* 25v, *kt, A2, A2v* [2 r.], *A3v, A4* (115); *Calep* 1064b; *SkarKaz* 41b.

W połączeniu z przymiotnikiem lub G od nazwy miejscowej (4): *O Cieplicách Bádeńſkiego Márſzáłtwa. BielKron* 286v, 469v; *Iáworowſkie cieplice ſzkápy párfzywé vkaſáły. Oczko* [41]v, [42]v.

Zwroty: »jechać do cieplic« [*szyk zmienny*] (3): *RejZwierc* 26; *Oczko* 18v; *Wſzák* *gdy kto z was choruie iáką ciężką chorobą/ wnet iedzie do cieplic GórnRozm* D3.

»w cieplicách leczyć się« (1): *Nie thedy po téy Philozophijéy temu/ co fye w cieplicách leczyć chce Oczko* 30v.

»używać, używanie cieplic« [*szyk zmienny*] (3 : 4): *że tám wiele ludzi [...] tych to Cieplic vzywáiąc [...] ani kiedy począc/ áni iák ich vzyć/ álbo kiedy przeftać do tąd nieumieią. Oczko* A3v; *Różné vzywánié Cieplic. Oczko* [43], *A4v, 15v, 33v, 38, [42]*.

Wyrażenie: »cieplice ciepłe, gorące« (1 : 1): *Granus brát Neronow/ przyiechawſzy ná to mieyfce/ nálaſł wody cieplice gorące BielKron* 285v; *Oczko* [41].

Szereg: »cieplice, (albo, i) łaźnia« [*szyk 2 : 1*] (3): *Balneae, Poſpolita łaźnia álbo/ Cieplice. Mącz* 23a; *Thermae, Cieplice/ łaźnie zwáſzczá które fámy z ſiebie z ſwego przyrodzenia ciepłe fá. Mącz* 454d; *pomniać/ że cieplic y łaźien wſzelakich ſáden nigdy národ nieużywał Oczko* 18v.

W przen (1) : *Miáłam dziś wodny ſtolec/ á iſcie obfity/ Byłby wam był ná głowę/ kálkus známienity. Y w brodzieby od niego/ gnidy poginęły/ Bo ty ſzrodlá áz s cieplic/ práwie wypłynęły. RejFig* Bb7v.

a. *Woda ze źródeł* (2) :

Zwrot: »cieplice pić; picie cieplic« [*szyk zmienny*] (1; 1): *Picia Cieplic ſpoſob. Oczko* [42]v, [43]v.

2. *Altana* (1) : *Estuarium – aestuarium, aestarium, lyethnycza vel cyeplicza BartBydg* 52.

3. *Upał, gorąco (1)* : Roznioły aż do brzegu Murzyńkiéy gránice/ Gdzie wieczny znóy pánuie/
y wieczné cieplice *KochFr* 95.

4. *Ciepłe kraje (1)* : áliści fie on wlecze do Rzymá iákoby biocian wiefieni do cieplic *RejZwierc* 66.

Synonimy: 1. *łaźnia*; 2. *chłodnica, chłodnik, letnica, letnik, szalasz*; 3. *gorąco, gorącość*.

AL